

Mojmírovčan

Časopis obce Mojmírovce

NEPREDAJNÉ
ROČNÍK XXVI.
ČÍSLO 6
JÚN 2020

- Príhovor
- Zaznamenali sme v obci
- » Spolupatričnosť a súdržnosť
- Samospráva obce informuje
- » Kamerový systém v obci
- » Zvýšenie kapacity MŠ
- » Separujeme? Ani nie!
- » Prečo sú smeti drahé
- MAS CEDRON-NITRAVA
- Regionálne múzeum
- » Aj takto sme sa zvykli hrať
- Inzercia

Titulka:
Detské hry
Foto:
Ing. Jaroslav Horváth

Zrnko múdrosti:
Ľuďom nechýba sila,
ale vôľa.

Victor Hugo

Mojou obcou sú
MOJMÍROVCE

Vážení spoluobčania,

s príchodom mesiaca jún sa opäť blížia letné dni. Verím, že so slnečnými lúčmi prichádza aj koniec krízy súvisiacej s koronavírusom. Napriek tomu, že z dôvodu tejto krízy prichádzajú pre mnohé rodiny, ale aj firmy a samosprávu ekonomicky ťažšie chvíle, môžeme sa tešiť z postupného uvoľňovania opatrení a návratu do bežného života.

Dôsledkom tejto pandémie je možné zachytiť v mnohých prípadoch ľudí zmenu v správaní – viacej si vážime samých seba, svoje rodiny, ale možno aj za iných okolností bežné každodenné aktivity ako sú návštevy príbuzných, neobmedzené nákupy, voľnosť pohybu a vykonávanie voľnočasových aktivít. Je potrebné si pripomenúť, že pre mnohých v tejto obmedzujúcej dobe bola významným útočiskom príroda okolo nás. Preto by sme si práve v mesiaci jún, ktorý je mesiacom poľovníctva a ochrany prírody, mali oveľa intenzívnejšie uvedomiť dôležitosť starostlivosti o životné prostredie. Paradoxne človek hľadá útočisko a relax v prírode, ale práve ľudstvo svojou činnosťou je aj jej najväčším ničiteľom a znečisťovateľom.

Produkcia odpadu (aj v našej obci), ktorý neraz okrem smetných nádob končí v prírode, je príliš veľká, má negatívny dopad nielen na prírodu a životné prostredie, ale aj na ekonomiku rodinných rozpočtov (zvyšovaním poplatkov za komunálny odpad), rozpočty samospráv (zvýšené náklady na jeho likvidáciu), a preto je potrebné tejto téme sa venovať aj v našom obecnom časopise oveľa častejšie a intenzívnejšie. Spolu musíme postupne nájsť opatrenia, ktoré zabránia neustálemu zvyšovaniu poplatkov za komunálny odpad. Ak priložíme všetci ruku k dielu, môže sa nám to podariť, musíme však chcieť VŠETCI !!!

Mgr. Martin Palka,
starosta obce

Vedenie obce Mojmirovce cestou obecného časopisu ďakuje OZ Mojmirovské kroky, ktoré poskytlo obci Mojmirovce a jej organizáciám finančnú pomoc v rámci boja proti koronavírusu.

Uzávierka čísla:
10. deň v mesiaci.
Adresa na zasielanie
príspevkov:
mojmirovcan@mojmirovce.sk

Mojmirovčan
- mesačník obce Mojmirovce

Vydáva: Obec Mojmirovce
Námestie sv. Ladislava 931/7
951 15 Mojmirovce
IČO: 00308269
Telefón: 037/7798268
e-mail: starosta@mojmirovce.sk

Zostavila redakčná rada:
predseda
Bc. Tomáš Poledník
členovia:
Mgr. Lívia Belanová
Ing. Jaroslav Horváth
Mgr. Tatiana Ivanová
Mgr. Dagmar Kiššová
Mgr. Gertrúda Štrámová
Tatiana Tóthová

Registračné číslo časopisu
Mojmirovčan:
EV 3260/09.
ISSN 1339 - 0988

Zodpovedný:
Mgr. Martin Palka - starosta obce
Redakčná rada si vyhradzuje právo krátiť a upravovať príspevky.
Neuverejnené a nevyžiadané príspevky nevraciamy.
Časopis je zverejnený v elektronickej verzii (PDF) na webovej stránke obce.

Grafický dizajn, dtp grafika:
Pavol Deglovíč
PANTER PMD s.r.o Nitra,
0905 259 609,
e-mail: studio@panter-pmd.sk,
www.panter-pmd.sk

Spolupatričnosť a súdržnosť

Vážení čitatelia, žijeme vo zvláštnom čase, ktorý je pre nás všetkých veľkou neznámu a musíme spoločne hľadať cesty z tohto labyrintu nepoznaného.

Obdobie pandémie koronavírusu nám ale napriek možným zdravotným problémom prináša aj priestor na „spomalenie“ životného tempa, prehodnotenie doterajšieho spôsobu života, zmenu životných priorít, životného štýlu, na prejavy väčšej spolupatričnosti a súdržnosti. Dáva nám priestor aj na tú najjednoduchšiu komunikáciu, na ktorú sme doteraz „nemali čas“. Postupne zisťujeme, že túto náročnú situáciu môžeme zvládnuť len svedomitým prístupom k sebe aj ostatným, rešpektovaním pokynov odborníkov, disciplinovanosťou a vzájomnou pomocou.

V snahe byť súčasťou všeobecnej pomoci sa v súčasnosti veľa subjektov aj jednotlivcov aktivizuje s cieľom pomáhať riešiť náročnú situáciu v spoločnosti. Rada OZ Mojmirovské kroky rozhodla, že v tomto roku takmer 30% zo získaných 2% z daní z roku 2019 venuje OZ na ochranné rúška pre žiakov Základnej školy Mojmirovce a občanov obce.

Celková suma, ktorou združenie zatiaľ pomohlo je 1 500 €.

Z toho Základnej školy Mojmirovce darovalo **OZ ochranné rúška v hodnote 838,80 €**. Do tejto aktivity sa zapojil aj **Futbalový klub Mojmirovce, ktorý prispel sumou 271,20 € z vlastných zdrojov**. Na ochranné pomôcky pre občanov obce **OZ Mojmirovské kroky** prispelo obci **Mojmirovce sumou 661,20 €**.

Do aktivít pomáhať sa zapojila aj krajčírska dielňa Renáty Martiškovej REMATEX, ktorá darovala Materskej škole Mojmirovce ochranné rúška v hodnote 276 €.

Uvedomujeme si, že v tejto dobe, keď obce aj všetky inštitúcie musia čeliť mnohým neočakávaným výdavkom, je toto len zlomok z potrebných finančných prostriedkov. Napriek tomu veríme, že sme aspoň malým dielom pomohli zmierniť náročnú situáciu.

Želajme si navzájom, aby táto zvláštna doba čo najskôr skončila bez vážnych vplyvov na naše životy.

Za Radu OZ Mojmirovské kroky,
dielňu Renáty Martiškovej REMATEX a FK Mojmirovce
pripravila **Daniela Kozáková**

Kamerový systém v obci Mojmirovce - Etapa II.

„Projekt bol finančne podporený Radou vlády Slovenskej republiky pre prevenciu kriminality.“

Obec Mojmirovce bola úspešná pri podaní žiadosti o poskytnutie dotácie z výzvy Rady vlády SR pre prevenciu kriminality na financovanie projektu v oblasti prevencie kriminality pre rok 2019. Účelom projektu s názvom „Kamerový systém v obci Mojmirovce – Etapa II“, v zmysle Výzvy na predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácie – účel „Podpora aktivít v oblasti prevencie kriminality“, je cieľavedome, komplexne a koordinovane pôsobiť na príčiny a podmienky, ktoré umožňujú páchanie kriminality a inej protispoločenskej činnosti. Snahou projektu je takejto činnosti predchádzať a potláčať ju.

Po úspešnom verejnom obstarávaní sa začalo v januári 2020 s vybudovaním kamerového systému na miestach s najčastejším výskytom priestupkov všetkých druhov a trestných činov uličnej kriminality, ktorý bude slúžiť na dohľad nad verejným poriadkom. Zabezpečenie kamerového systému realizuje spoločnosť Obecné siete, s.r.o., Sládkovičova 11, 949 01 Nitra.

Hlavným cieľom projektu je rozšíriť podmienky pre zníženie výskytu kriminality a protispoločenskej činnosti, a tým prispieť k zvýšeniu pocitu istoty, bezpečnosti a spokojnosti občanov ako i návštevníkov obce. Realizácia projektu kamerového systému v obci vychádza z nutnej potreby prostredníctvom tejto formy situačnej prevencie skvalitniť služby ochrany života, zdravia a majetku obyvateľov, ale aj majetku obce.

Kamerový systém umožňuje sledovať verejný poriadok, operatívne vyrozumieť príslušných orgánov v prípade výskytu mimoriadnych

SAMOSPRÁVA OBCE INFORMUJE

udalostí (napr. dopravné nehody, požiare, povodne). Projekt je zameraný na elimináciu páchania priestupkov, prípadne trestných činov, nepretržitým monitorovaním vybraných lokalít obce. V súvislosti s ochranou pamiatok sa predpokladá predchádzať alebo zabráňovať útokom sprejerov, rozbíjaní okenných tabúl prípadne iným podobným pokusom o ohrozenie majetku alebo zdravia spoluobčanov ako i návštevníkov obce.

Vybudovaný kamerový systém na miestach s najčastejším výskytom priestupkov všetkých druhov a trestných činov uličnej kriminality bude slúžiť na dohľad nad verejným poriadkom. Prispieje k predchádzaniu trestnej činnosti najmä na úseku: distribúcie a užívania drog a iných omamných látok, mravnostnej kriminality, majetkovej kriminality, poškodzovania majetku obce a občanov, ohrozovania bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky, poškodzovania a krádeží motorových vozidiel, vandalizmu, požívania alkoholu mladistvými na verejnosti a násilnej trestnej činnosti ohrozujúcej zdravie a životy ľudí. Kamerový systém poskytne dôkazové materiály pre zvýšenie objasnenosti trestnej a priestupkovej činnosti. Je to významný prvok pri naplňaní nášho cieľa komplexnej ochrany života, zdravia a majetku obyvateľov a návštevníkov obce. Propagáciou zriadenia kamerového systému je aktívne vplývať na vedomie občanov, ako aj návštevníkov obce v tom, aby sa nedopúšťali konania v rozpore so zákonom a zároveň, aby vedeli, že sú aj so svojím majetkom chránení pred nezákonným konaním iných.

PhDr. A. Hahnová

Rekonštrukcia a zvýšenie kapacity materskej školy v obci Mojmirovce

Obec Mojmirovce bola úspešná pri podaní žiadosti o poskytnutie nenávratného finančného príspevku na zvýšenie kapacít infraštruktúry materských škôl, pričom celkové oprávnené výdavky projektu boli schválené vo výške 470 343,11 € v zmysle Výzvy Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky ako Riadiaci orgán pre Integrovaný regionálny operačný program (ďalej IROP) k projektu s názvom Rekonštrukcia a zvýšenie kapacity materskej školy v obci Mojmirovce.

Projekt „Rekonštrukcia a zvýšenie kapacity materskej školy v obci Mojmirovce“ sa prioritne zameriava na zvýšenie zaškolenosti detí obce Mojmirovce. Zvýšením kvality predprimárneho vzdelávania detí v obci Mojmirovce projekt ďalej umožní deťom ľahšie a lepšie zvládať povinnú školskú dochádzku, čím prispieva k naplňaniu nielen globálneho cieľa IROP, ale aj špecifického cieľa investičnej priority č.2.2, ktorým je

SAMOSPRÁVA OBCE INFORMUJE

„Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí v materských školách“ vytvorením vhodných podmienok pre vzdelávanie detí materskej školy. Projekt prispieje tiež i k zosúladieniu súkromného a pracovného života rodičov týchto detí, a zároveň umožní bezproblémový návrat žien po materskej dovolenke na trh práce. Takýmto spôsobom projekt zároveň prispieje k zlepšeniu príjmovej situácie mladých rodín. Uvedené ciele projekt naplní prostredníctvom vybudovania nového pavilónu, vďaka čomu celková kapacita materskej školy dosiahne 126 detí. Úspešnosť realizácie projektu a dosiahnutie jeho cieľov bude deklarovať priebežné plnenie monitorovacích ukazovateľov, ktoré preukážu navýšenie kapacity školskej infraštruktúry o 37 detí, zároveň sa prostredníctvom realizácie projektu umožní zrenovovať podlahovú plochu verejnej budovy. Okrem uvedeného projekt zlepši tiež stav okolitého areálu MŠ, v rámci ktorého sa vytvorí tiež nové detské ihrisko. Obstaraním materiálo-technického vybavenia pre materskú školu sa podarí naplniť monitorovací ukazovateľ.

Úspešná realizácia projektu prispieje k zvýšeniu počtu nových verejných budov a podporených materských škôl nielen v obci, ale i na území okresu, kraja a celého Slovenska.

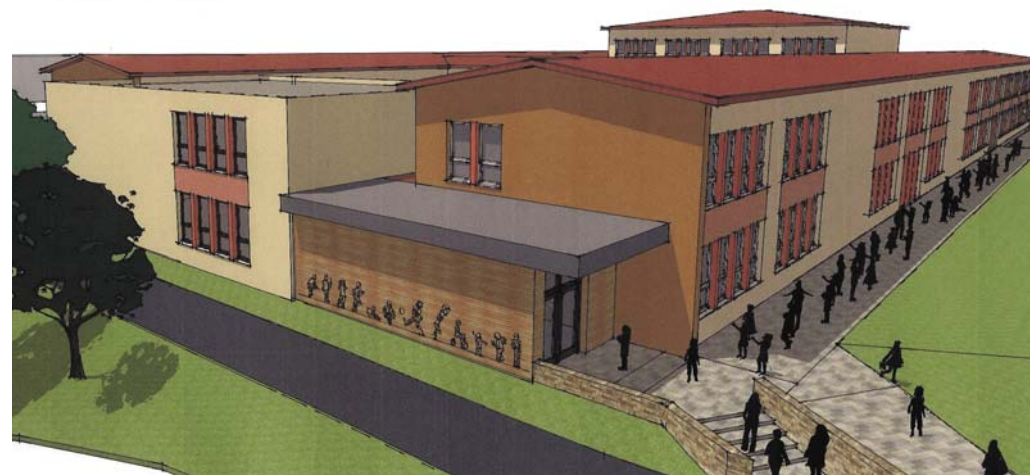
PhDr. A. Hahnová

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky fond
regionálneho rozvoja

Integrovaný regionálny
operačný program
2014 - 2020

Separujeme? Ani nie!

„Naša legislatívna zmena má jednoznačný cieľ, a to motivovať ľudí odpad triediť, výrobcov vyrábať recyklovateľné výrobky a motivovať samosprávy zaviesť efektívny zber komunálnych odpadov. Je to cesta, po ktorej ideme, ktorú dnes podporili poslanci parlamentu s cieľom spraviť Slovensko zelenšie a čistejšie,“ povedal bývalý podpredseda vlády a minister životného prostredia László Sólymos.

Preto Národná rada SR schválila novelu zákona o odpadoch č. 79/2015 Z. z., ktorá obsahuje 179 zmien. Je zbytočné sa venovať všetkým zmenám, spomeniem tie, ktoré bytostne vplývajú na nás ako občanov:

1. zakazuje sa skládkovať neupravený odpad, t.j. bude prechádzať triedením, lisovaním, úpravou tak, aby sa zmenšil objem skládkovaného komunálneho odpadu (tu bolo možné v médiách zachytiť protesty majiteľov skládok k povinnému dotriedňovaniu komunálneho odpadu (ďalej len KO) z dôvodu krátkej doby vybudovania dotriedňovacích zariadení a aj samotnou vysokou investíciou, čo znamená, že v budúcnosti hrozí ďalšie skokovité navýšovanie ceny uskladnenia za tonu odpadu zo strany majiteľov skládok),

2. stanovuje sa percento recyklácie pre komunálny odpad, a to do roku 2030 triediť a re-

cyklovať 60 % a následne do roku 2035 až 65 % odpadov z celkového vyprodukovaného KO (čím vzniká zo strany štátu na občanov mimoriadny tlak na zníženie objemu KO v čiernych nádobách),

3. nemôžu vznikáť už nové skládky odpadov - terajšie kapacity skládok sa postupne naplnia a je predpoklad očakávať aj z tohto dôvodu postupné navýšovanie ceny uskladnenia za tonu odpadu (preferovanou alternatívou k skládkovaniu KO sú napr. spaľovne, keďže v hierarchii odpadového hospodárstva sú o stupienok vyššie ako skládkovanie),

4. zvýšili sa jednorazové zákonné poplatky za skládovanie podľa miery vytriedenia podľa tabuľky č. 1 - obec Mojmirovce patrí podľa miery vytriedenia za rok 2019 do kategórie č. 4 (všimnite si poplatok v roku 2021). Pri tomto údaji je dôležité uviesť, že v roku 2018 miera vytriedenia obce Mojmirovce bola horšia, nakoľko sme patrili do kategórie č. 3, čo predurčovalo, že konečný poplatok za KO v obci by bol na rok 2020 oveľa vyšší, ako je dnes nastavený. Vyplýva z toho, že zlepšenie miery vytriedenia komunálneho odpadu občanmi Mojmirovčanov napomáha k nižším konečným poplatkom za odpad pre občanov obce.

Položka	Určenie zákonného poplatku na základe úrovne vytriedenia komunálnych odpadov			
	%	2019	2020	2021 a nasledujúce roky
1	$x \leq 10$	17	26	33
2	$10 < x \leq 20$	12	24	30
3	$20 < x \leq 30$	10	22	27
4	$30 < x \leq 40$	8	13	22
5	$40 < x \leq 50$	7	12	18
6	$50 < x \leq 60$	7	11	15
7	$x > 60$	7	8	11

Tabuľka č. 1

Základným dôvodom novely zákona o odpadoch bol zvýšiť mieru vytriedenia KO na Slovensku, nakoľko takmer dve tretiny odpadov končia na skládkach, pričom dlhodobým cieľom EÚ je max 10%. V Správe o stave životného prostredia SR za rok 2018, vypracovanou každoročne Min. živ. prostredia SR, sa uvádza aj nelichotivý fakt,

že oproti roku 2005 došlo k nárastu množstva vyprodukovaného KO o 49,2%. Porovnanie posledných rokov 2017/2018 je alarmujúce, pretože medziročne prišlo k nárastu množstva KO znovu o 10,0% na hodnotu 2 325 178 ton KO v SR, čo predstavuje v priemere 427 kg KO na obyvateľa. Z tohto množstva KO vyprodukovaného každým

Na svojej stránke www.PZO.sk uvádzajú jednotlivé komodity odpadov:

Do plastov patrí: PET fľaše, fólie, plastové obaly od potravín (kečupov, horčíc, jogurtov a pod.), plastové tašky, vrecká, obaly od kozmetických a čistiacich prostriedkov (šampóny, aviváže a pod.), plechovky, hliníkové fólie, nápojové kartóny (obaly od mlieka, džusov a pod.)

Do plastov nepatrí: znečistené plasty, podlahové krytiny, novodurové rúrky, obaly z nebezpečných látok (napr. chemikálií, motorových olejov, farieb a pod.), guma, molitan, polystyrén, znečistené kovové obaly, veľké a ostré kovové predmety.

Do papiera patrí: noviny, časopisy, kancelársky papier, zošity, reklamné letáky, katalógy, kartóny, papierové tašky, papierové obaly.

Do papiera nepatrí: použité plienky a hygienické potreby, nápojové kartóny, alobal, celofán, dechtový papier, kopírovací papier, lepiaca páska, kovové alebo plastové časti papierových výrobkov.

Do bioodpadu patrí: zvyšky ovocia, zeleniny, starý chlieb, tráva, odrezky zo stromov, listie, burina, usadenina z kávy, čajové vrecko, piliny a hobliny.

Do bioodpadu nepatrí: kosti, zvyšky mäsa, uhynuté zvieratá, časopisy, exkrementy zvierat, plasty, kovy, sklo, cigaretové ohorky.

Do skla patrí: nevratné obaly zo skla od nápojov – všetky farby, poháre, sklenené nádoby a obaly, tabuľové sklo, obaly zo skla z telovej a bytovej kozmetiky, sklenené črepy.

Do skla nepatrí: porcelán, keramika, fľaše od chemikálií, zrkadlá, drôtené sklo, autosklá, lepené sklá, vrchnáky, viečka, korky, gumené, zátky, TV obrazovky

občanom tejto krajiny **reálne na skládkach skončilo v roku 2018 až 53,8 %**. Recyklácia ako druhá možnosť zhodnocovania KO dosiahla v roku 2018 úroveň 38,1 %. Postupne sa však predsa len učíme triediť o čom svedčí fakt, že v roku 2017 sme na skládkach uložili až 60,8 % KO.

Cieľom "Envirostratégie 2030" je **do roku 2035 znížiť mieru skládkovania KO na menej ako 25 %**.

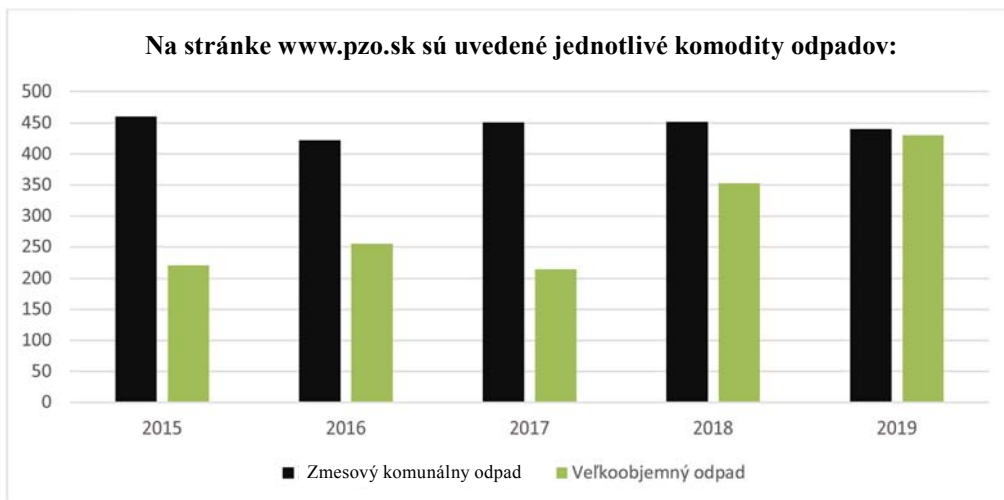
Je preto veľkou výzvou odpadového hospodárstva v SR **1. zastaviť nárast vzniku odpadov, 2. znížiť vysoký podiel skládkovania odpadov a 3. zintenzívniť triedenie KO na jednotlivé zložky**.

V súčasnosti platí v SR povinnosť pre obec zaviesť a zabezpečovať vykonávanie triedeného zberu pre triedený zber „klasických zložiek“ KO,

t. j. papier a lepenka, sklo, plasty, kovy a biologicky rozložiteľné komunálne odpady (BRKO).

A teraz už len o nás: Obec Mojmirovce má podpísanú zmluvu o nakladaní s odpadmi so spoločnosťou Ponitrianske združenie obcí pre separovaný zber a nakladanie s odpadmi (ďalej PZO), ktoré vzniklo v roku 2005 ako záujmové združenie právnických osôb a je zapísané v Registri záujmových združení vedenom na Obvodnom úrade v Nitre. Predmetom činnosti združenia je dlhodobé komplexné nakladanie s odpadmi, ktoré vznikli na území obcí, ktoré sú členmi združenia (57 obcí, pričom obec Mojmirovce je jedným zo zakladajúcich členov), znižovanie objemu skládkovaného odpadu a riešenie problémových javov v odpadovom hospodárstve členských obcí.

GRAF - Obec Mojmirovce - objem odpadov podľa údajov z PZO, akt. údaje 2015 - 2019

Podľa vyššie uvedeného grafu aj v našej obci neklesáme s objemom KO v čiernych nádobách! Miera vytriedenia sa pohybuje pre obec Mojmirovce na úrovni **37,54 %** za rok 2019, čo do značnej miery ovplyvnilo výšku poplatku pre občana za KO od 1.1.2020 aj v našej obci (to je kategória 4 v tabuľke č. 1). Navyše od roku 2017 narastá množstvo veľkoobjemového odpadu, čo spôsobuje problém, keďže sa započítava do nevytriedenej zložky a poplatok za jeho uloženie je rovnaký ako pri zmesovom KO (napr. cena vývozu kontajnera s objemom 7m³ je 68,4 € a 30 m³ je 170,56 €). Ešte spomeniem pre

porovnanie, že priemer združenia v separácii odpadov za rok 2019 je až 43,92 %. Ak naša obec v budúcnosti už nechce tak radikálne zvyšovať poplatky za KO pre občanov, je dôležité, aby sme sa vďaka zvýšenej miere vytriedenia zaradili, tak ako aj niektoré iné obce, do kategórie 5-6 podľa tabuľky č. 1.

Sebakriticky si musíme priznať, že máme ako občania Mojmiroviec značné rezervy v produkcii KO. Pri porovnaní rokov 2018/2019 je možné konštatovať, že pri uvedomelosti občanov a správnom prístupe sa nám táto miera vytriedenia podarí zvýšiť.

Nový zákon uvádza, že neupravený odpad sa nesmie „iba“ skládkovať, ale na skládkach by sa podľa zákona mali vybudovať takzvané dotriedňovacie zariadenia a dovezený odpad z čiernych nádob sa pred skládkovaním bude musieť ešte dotriedňovať. Pri takto stanovených pravidlách by si majitelia skládok samozrejme náklad na vybudovanie a prevádzku dotriedňovacieho zariadenia zahrnuli do poplatkov, čo znamená, že poplatok za skládkovanie sa bude zase výrazne zvyšovať. Prípadne ak by sa vybudovali tzv. centrá cirkulárnej ekonomiky (spaľovne), spracovanie jednej tony zmesového KO bude cca 100 €/t!!!

Je preto veľmi dôležité separovať, **keďže poplatky za zmesový KO (odpad v čiernej nádobe) budú len vyššie a znášajú ich len občania!** Pričom náklady na separované zložky, ako sú papier, plast, sklo pokrývajú zberovým spoločnostiam organizácie zodpovednosti výrobkov (OZV) – **priamo ich občania neznášajú**.

Je preto namieste prispôbiť sa trendu triedenia a separácie, a zároveň **minimalizovať objem KO v čiernej nádobe** (nenaplniť ju v čase zberu za každú cenu čímkoľvek, lebo veď mám ju aj tak zaplattenú!). **Len tak môžeme prispieť k tomu, aby obec v budúcom roku nebola prinútená znovu zvyšovať poplatky za vývoz KO.** Samozrejme minimalizovať objem KO v čiernej nádobe je aj o našom **environmentálnom správaní** – napr. uprednostňovať trvácnejšie tašky pred jednorazovými, obmedziť fólie a vrecká

v domácnosti, obmedziť jednorazové riady na oslavách, kupovať väčšie balenia tovarov... Opäť si prečítajte výrok exministra životného prostredia, ktorý pod motiváciou myslí zvyšovanie poplatkov za skládkovanie, zvyšovanie zákonného poplatku obce v nastávajúcich rokoch (v zmysle zákona), ktoré sa budú prenášať na spoločnosti nakladajúce s KO, a tie budú prenášať zvýšené poplatky na obce, čo znamená zasa na občanov.

V poslednom čase rastie množstvo nečistôt v separovaných odpadoch (žlté, modré a hnedé nádoby), čo výrazne ohrozuje systém zberu prostredníctvom PZO. V jednotlivých nádobách sú domiešané rôzne druhy (napr. plasty s papierom a iným druhom odpadu, bioodpad je kontaminovaný igelitmi, plastami, stavebným a iným odpadom – často aj uhynutými zvieratami). Preto si PZO vyhradilo právo takéto znečistené nádoby nevyviesť.

Verím, že spoločným úsilím, primeranou disciplínou pri triedení a uvedomelým správaním pri tvorbe komunálneho odpadu v domácnostiach ovplyvníme mieru vytriedenia za rok 2020 a spoločne budeme budovať nielen zelenšiu a čistejšiu našu krásnu obec, ale aj celé Slovensko.

Mgr. Tomáš Dúbravský,
zástupca starostu obce

Prečo sú smeti drahé?

Najmä v posledných rokoch platíme za to, čo vlastne nechceme stále viac a viac. Ako je vôbec možné, že niečo, čo pre nás nemá hodnotu, nás stojí tak veľa?

Načriem kúsok do minulosti. Pred 40-timi rokmi sme doma nemali ani smetnú nádobu a smeti nám nikto nevyvážal. Akosi bolo prirodzené, že sme smeti spálili v ocelevom sude na záhrade. Priemerný Slovák ročne vyprodukuje viac ako 400 kg komunálneho odpadu – teda vrátane detí. Pri štvorčlennej domácnosti je to neuveriteľných 1,6 tony odpadu. Nedalo mi to a opäť som sa vrátila späť do môjho detstva. Nech som uvažovala zľava či sprava, stále mi nevychádzalo, že by sme spolu v našej štvorčlennej rodine mohli vyprodukovať čo i len polovicu z tejto dych vyrážajúcej hodnoty.

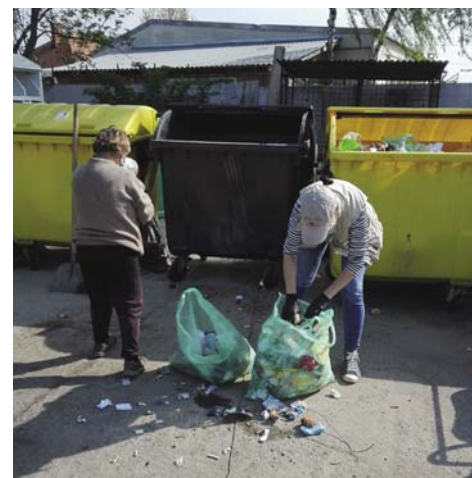
Avšak niečo sa za 40 rokov zmenilo a nie je to len naše environmentálne cítenie. Kým pred 40-timi rokmi tvorili naše smeti väčšinou len papier, sklo a bioodpad, dnes je štruktúra našej produkcie odpadu úplne iná. Sklo nahradili PET fľaše, jogurty v skle vidíme len málokde, šunku nám predávajú v plastovom obale a v našich špazách namiesto klobások a šuniek vládnú igelitky. To „my“ sme zmenili životný štýl pod tlakom lacných obalových materiálov v obchodoch.

Slováci majú zo zákona povinnosť separovať odpad z domácností. Mojmirovce pre separáciu odpadov vytvorili relatívne dobré podmienky a občanom poskytli štyri smetné nádoby. I napriek tomu nám množstvo komunálneho odpadu, ktorý sa už nedá ďalej separovať, neklesá. Obec Mojmirovce ročne vynaloží viac ako 100 tis. € na odpadové hospodárstvo. Je potrebné dodať, že obec sa už dlhé roky snaží hľadať úspory – tie sú však popri stotisícovej investícii do smetí stále mizivé.

Kde robíme chybu?

Dlhé roky obec hľadá riešenia, rôzne opatrenia, motiváciu pre lepšiu separáciu. Ich prínos však zapadne v hromadách smetí na zbernom dvore, ktoré zo spomínanej investície spotrebujú všetky možné úspory. Dali sme hlavy dohromady a rozdelili sme si úlohy. Najprv musíme naučiť ľudí separovať. Štyri týždne sme kontrolovali každú smetnú nádobu alebo vrece privezené na zberový dvor z Kúrií a Vřšku. Kto nemal vyseparovaný odpad, nemohol vyniešť smeti na zberový dvor. Preto sme každú nádobu vysypali a spolu s majiteľom smetiaka ich dotriedili. Už tretia sobota priniesla vynikajúce výsledky. Dokonca sa do separácie zapojili aj deti z Kúrií a Vřšku, ktoré v pondelok 4. mája 2020 nazbierali viac ako 30 vriec PET fliaš. Štvrtá sobota na zberovom dvore len potvrdila, že naši Rómovia separovať vedia. Týmto sa chcem všetkým obyvateľom Kúrií a Vřšku poďakovať za trpezlivosť

a ochotu dotriediť odpad priamo na zberovom dvore. Zároveň ich chcem týmto vyzvať, aby nepoľavili v tejto aktivite a aby odpad i naďalej separovali.

Popri kontrole smetiakov našich Rómov sme sa zamerali i na smeti dovážané na zberový dvor od majoritného obyvateľstva. A tu sme narazili na podstatný problém. Kým priamo pri bráne sme za jednu sobotu od obyvateľov Kúrií a Vřšku nazbierali asi 2 200 litrov komunálneho odpadu, 800 litrov papiera a 3 300 litrov plastov, ostatní občania priviezli gigantické kopy nevyseparovaného odpadu, ktoré smerovali na jednu

hromadu s názvom veľkoobjemový odpad. Keď som sa spýtala, či vo vreciach, ktoré občania vozia, sú už vyseparované odpadky, tak som vždy dostala odpoveď, že vo vreciach sa nachádza už len komunálny odpad. Len čo som chytila vrece, už podľa váhy bolo zrejmé, že sa v ňom nachádza veľa plastov.

Vyzývam preto všetkých občanov, šetrite životné prostredie a snažte sa ušetriť i peniaze obecnému rozpočtu. Povinnosť separovať odpady máme už od roku 2012 a i napriek tomu v roku 2020 zisťujeme, že občania obce odpady neseparujú. Obec bude túto povinnosť od občanov vynucovať každú sobotu na zberovom dvore. Preto, vážení občania, skôr ako prinesiete na zberový dvor svoj odpad, vytriedte si ho radšej ešte doma, inak si ho budete musieť sami vyseparovať na zberovom dvore!

Verím, že naši Mojmirovčania sa zamyslia nad tým, aké jednotlivé druhy odpadu produkujú, ako s nimi nakladajú a kde skončia. Musíme si uvedomiť, že všetky tie hory odpadu, ktoré sa vyvezú iba z našej obce, sa zakopávajú na skládke do zeme. K „Mojmirovskej hore odpadkov“ pripočítajte ďalšie hory z ďalších dedín a veľkých miest. Takto čoskoro budeme mať na nížinách nové Tatry vybudované zo smetí. Páči sa vám takáto perspektíva?

Pripravila Ing. Andrea Bakošová

Aj takto sme sa zvykli hrať

Holandský historik a zakladateľ modernej kultúrnej histórie Johan Huizinga (1872-1945) vo svojej knihe *Homo ludens* označil detskú hru za formatívny prvok ľudskej kultúry. Známy je jeho výrok „Všetko je hra“.

K tomuto poznatku prišiel už dávnejšie aj Platón, keď nazval človeka hračkou bohov. Vo svojom diele *Zákony* uviedol: „*Sme bohom vystavení, tak ako hračka deťom, bohovia sa hrajú.*“ Flámsky maliar **Peter Bruegel st.** (1525 – 1569) predstavil vo výjavoch na svojom obraze *Detské hry* množstvo hier svedčiacich o vtedajšej kultúre detského sveta. Mnohé z nich pretrvali do dnešných čias. Na obraze vidíme, ako sa deti zabávajú jednotlivito, vo dvojiciach a aj v skupinkách. Spontánna hra je veľmi dôležitá pre rozvoj detí a ich inteligencie, kreativity a základov pre riešenie problémov.

Keď sa deti hrajú v bezpečnom a podpornom prostredí, rozvíja sa ich vzájomná komunikácia, tímová spolupráca a iné pre budúcnosť potrebné zručnosti. A samozrejme mnohé hry upevňujú fyzickú zdatnosť, pričom deti

sa vedia radosť z pohybu. Žiaľ, hry hrané vonku v bezprostrednom okolí domova sa zo života detí vytrácajú.

Väčšina detí má v dnešnej dobe oveľa menej slobody v hraní sa vonku, pričom ich potreba hrania sa je rovnako silná. Táto nesloboda

znamená, že deti aj celé rodiny strácajú niečo dôležité.

Preto sa vo svete objavujú stále silnejšie výzvy, hnutia a aktivity na podporu bezpečnej voľnej hry detí vonku na verejných priestranstvách v blízkosti domova. Herný repertoár detí je pestrý a stále sa vyvíja. Prevažujú pohybové

Peter Bruegel st. – Detské hry

hry, hry so slovným sprievodom, hry športového charakteru, tanečné hry (menšie deti predškolského veku). Väčšina hier má základ naučený v predškolských a školských zariadeniach.

V dnešnej dobe máme právom obavy o fyzické aj mentálne zdravie detí a mladých ľudí. Deti sa hrajú v komunite na voľnom priestranstve oveľa menej. Ide o otázky bezpečnosti na voľných priestranstvách v blízkosti ich domova – premávka áut a pod. Toto vedie k tomu, že rodičia nemôžu nechať deti hrať sa samé vonku, čiže ich hry nezostávajú bez intervencie dospelých. Ďalší dôvod je množstvo školských úloh, krúžková činnosť a vstup digitálnych technológií do života detí a tiež mládeže.

Pozrime sa, aké hry sa vonku hrali kedysi deti v našom regióne. Tento materiál bol zbieraný v našej obci približne v rokoch 1983-1988.

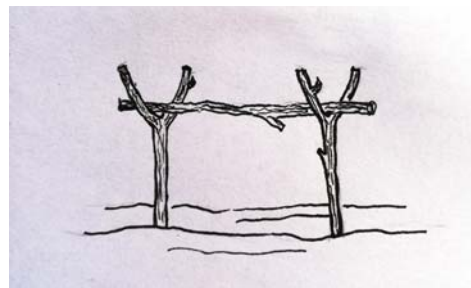
Výčitanky slúžili na to, aby bola spravodlivosť, kto začne hru:

„Eniki, beniki, kliki bé, hádali sa nénki dve, medzi ňima Češka, že hu štipla bleška, král burič ven!

Ententički, dva špendlíčky, vileťev čert z Američki, baba sa ho lakla, na kolená klakla, en ten ven, vileťiš ti s kola ven!“

Hra na **šibeničky**: Deti vraj prišli za pastierom svíň, ten im mal rozprávať, ale nemal kto prasať zavracať. Tak nastala dohoda: „Zahráme sa na šibeničku a do nepreskočí, ten bude strážiť.“ Postavili šibeničku a kto ju zhodil, išiel vymeniť pastiera. Šibenička bola jednoduchá drevená konštrukcia ako prekážka zapichnutá do zeme a vždy sa dávala vyššie a vyššie.

Hra na **heličky** spočívala v tom, že dievčatá sa točili a spievali – pridali vždy meno dievčaťa,

Konštrukcia na preskakovanie ku hre Šibeničky

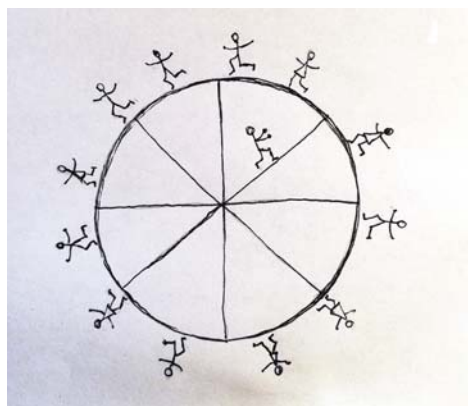
REGIONÁLNE MÚZEM MOJMÍROVCE

ktoré práve išlo:

„Heli, heli, helička, červená, bílá ružička. Aňička (plus priezvisko) na lúku medzi nás zahrať sa prišla!“ A keď kamarátka neprišla, tak spievali: „Olinka (plus priezvisko) hrať sa neprišla, ňerada opúšťa piecku ohništa!“

Hra **Kto prv panne**: Točili sa všetci naraz veľmi silno so zatvorenými očami. Prehral ten, komu sa zatočila hlava a spadol. Vyhrál, kto sa točil najdlhšie.

Hra **Kolovrátek**: Na povel „Kolotoč!“ všetci behali po obvode kruhu. Jeden bol v strede, akože oska, a ten si musel hľadať výmenu lapaním druhých, pričom behal po nakreslených čiarach v tvare hviezdy naprieč kruhom.

Hra Kolovrátek - deti behajú po vyznačených čiarach, ten kto naháňa, vybieha zo stredu kruhu

Vydupávanie vajec: Deti sa po daždi hrali v blate.

A ešte okrem naháňačiek, skrývačiek by sme mohli spomenúť viacero hier ako: **Králu, králu daj vojáčka, Krvavé koleno, Zlaté prasa, Sedem zlatých ruží, Hra na brňicu, Hra na sochy** a veľa ďalších.

Zaujímavé je, že deti sa kedysi bez intervencie dospelých vedeli zahrať aj v tom najnehostinnejšom prostredí, lebo hra je pre ne úplne prirodzená činnosť. Dobré prostredie je také, kde sa môžu hrať ako oni chcú, kde môžu svoje hry modifikovať, vymýšľať a ďalej rozvíjať.

Edita Filipová

Foto: zdroj internet, Edit a Filipová

ZAZNAMENALI SME V OBCI

Miestna akčná skupina **CEDRON – NITRAVA** informuje

Vidiecke územie medzi mestami Nitra a Nové Zámky sa od decembra 2017 stalo Miestnou akčnou skupinou. Združenie Miestna akčná skupina (ďalej MAS) CEDRON – NITRAVA má možnosť čerpať finančné prostriedky na rozvoj vidieka v zmysle schválenej stratégie miestneho rozvoja vedeného komunitou.

Finančné prostriedky môžu využívať obce, ktoré sú členmi MAS, ale aj podnikatelia a občianske združenia, ktoré na území členských obcí pôsobia.

Celkom má MAS CEDRON – NITRAVA do konca roku 2023 možnosť vyčerpať na rozvojové projekty 1 449 206,89 €.

Finančné prostriedky je možné čerpať na základe predloženia žiadosti o nenávratný finančný príspevok (ďalej NFP) v zmysle vyhlasovaných výziev.

V roku 2019 MAS vyhlásila štyri výzvy v rámci Programu rozvoja vidieka SR 2014 - 2020. Celkom boli predložené štyri žiadosti o NFP. V rámci MAS prešli administratívnou kontrolou,

odborným hodnotením (externými hodnotiteľmi) a v súčasnosti sú posudzované na Pôdohospodárskej platobnej agentúre.

Aktuálne má MAS CEDRON – NITRAVA vyhlásené výzvy na predkladanie žiadostí o NFP, ktoré budú podporené z Integrovaného regionálneho operačného programu aj z Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020.

Integrovaný regionálny operačný program – výzvy typu „otvorená“, teda do vyčerpania alokovaných finančných prostriedkov:

Pre samosprávy - zameranie na zvyšovanie bezpečnosti a dostupnosti sídel

Pre podnikateľov – zameranie na podporu podnikania a inovácií

Program rozvoja vidieka SR 2014 – 2020 – výzvy typu „uzavretá“ 30.04.2020 – 31.10.2020:

- Pre samosprávy – zameranie na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času, kultúry a súvisiacej infraštruktúry.
- Pre samosprávy – zameranie na podporu do vytvárania a rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie.
- Pre podnikateľov v poľnohospodárskej prvovýrobe – zameranie na investície do poľnohospodárskych podnikov
- Pre podnikateľov – zameranie na investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností.

Postupne pripravujeme ďalšie výzvy, ktoré budú určené tiež pre samosprávy, ale aj pre občianske združenia.

Podrobné informácie ku všetkým výzvam sú k dispozícii na www.cedronnitrava.sk v časti VÝZVY. Potenciálni záujemcovia sa môžu do skončenia koronakrízy informovať mailom na: kancelaria@cedronnitrava.sk alebo na telefónnom čísle: 0905 485 943.

Mgr. Daniela Kozáková,
manažérka MAS

Deň otvorených dverí v kancelárii MAS 2019

VYKONÁVAME JADROVÉ VRTANIE DO ŽELEZOBETÓNU, MURIVA, KAMEŇA

Prevrtáme základ, veniec, chodník, plot, oporný múr. Vhodné pre digestor, kanalizáciu, komín, rozvody vody, plyn. Vrtáme v priemeroch od 20 mm – 400 mm, vypilujeme rôzne otvory. Obhliadka zdarma. INFO: 0918 371 809 ✱ www.vrtanie.eu

STARÉ ČASOPISY

ROHÁČ, KAMARÁT,
FILMaDIVADLO, KINO,
ELEKTRÓN, AUTO-MOTO ...
výkup 0905 259 609

mail: pd@panter-pmd.sk

Foto: Dominika Klačanová

Autoškola PANTER

JAZDÍME BEZPEČNE!

Výcvik žiadateľov o vodičské oprávnenie sk. B a B96

 Autoškola PANTER Golianova 83 Nitra - Čermáň ✱ Infolinka: 0905 554 888